

Maja Wojciechowska
Uniwersytet Gdański

Stan bibliotek naukowych w Gdańsku w latach 2010–2011

Według najnowszych przepisów prawnych, czyli *Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 kwietnia 2012 roku w sprawie sposobu i trybu zaliczania bibliotek do niektórych bibliotek naukowych oraz ustalania ich wykazu*, biblioteka naukowa to instytucja, która wystąpiła z odpowiednim wnioskiem do ministra do spraw kultury, spełniająca następujące wymogi:

Posiada specjalistyczny zasób biblioteczny w zakresie co najmniej jednej dyscypliny naukowej albo artystycznej, służący do prowadzenia prac naukowo-badawczych oraz zawierający wyniki badań.

Zatrudnia co najmniej jednego bibliotekarza dyplomowanego lub pracownika ze stopniem naukowym w zakresie bibliologii i informatologii lub w zakresie jednej z dyscyplin naukowych albo artystycznych zaliczonych do dziedziny nauki obsługiwanej przez bibliotekę, prowadzący działalność naukową albo działalność upowszechniającą naukę. Posiada infrastrukturę techniczną i teleinformatyczną zapewniającą dostęp do bazy elektronicznych czasopism naukowych oraz innych elektronicznych baz danych służących do prowadzenia prac naukowych.

Biblioteka zaliczona do grupy bibliotek naukowych jest co trzy lata kontrolowana przez Krajową Radę Biblioteczną, która sprawdza, czy placówka nadal spełnia obowiązujące wymogi.

Do bibliotek naukowych zaliczane są ponadto biblioteki nietworzące wyodrębnionej samoistnej jednostki organizacyjnej, wchodzące w skład instytucji naukowej i stanowiące jej komórkę organizacyjną. Przykładem takich bibliotek są biblioteki akademickie, niestanowiące w sensie prawnym odrębnej instytucji, oraz biblioteki instytutów i towarzystw naukowych.

Na terenie Gdańska w latach 2010–2011 działało 16 bibliotek naukowych:

1. Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego,
2. Biblioteka Politechniki Gdańskiej,

3. Biblioteka Uniwersytetu Medycznego,
4. Biblioteka Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki,
5. Biblioteka Akademii Sztuk Pięknych,
6. Biblioteka Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego,
7. Biblioteka Gdańska Polskiej Akademii Nauk,
8. Biblioteka Instytutu Budownictwa Wodnego Polskiej Akademii Nauk,
9. Biblioteka Gdańskiej Szkoły Wyższej,
10. Biblioteka Gdańskiej Wyższej Szkoły Humanistycznej,
11. Biblioteka Ateneum – Szkoły Wyższej,
12. Biblioteka Wyższej Szkoły Bankowej,
13. Biblioteka Wyższej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa,
14. Biblioteka Wyższej Szkoły Zarządzania,
15. Biblioteka Wyższej Szkoły Społeczno-Ekonomicznej,
16. Biblioteka Gdańskiego Seminarium Duchownego im. ks. prof. Kazimierza Kloskowskiego.

Liczba bibliotek naukowych w Gdańsku w 2012 roku kształtowała się na podobnym poziomie. Jak widać z przedstawionego wykazu, są to w większości biblioteki szkół wyższych o w miarę stabilnym statusie. Ze względu na wymóg prowadzenia przez uczelnie wyższe bibliotek uczelnianych są one systematycznie kontrolowane przez Polską Komisję Akredytacyjną. Według *Ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku. Prawo o szkolnictwie wyższym* w każdej uczelni powinien funkcjonować system biblioteczno-informacyjny, którego podstawę stanowi biblioteka z ustanowionym statutem określającym szczegółowe zasady jej funkcjonowania i organizację.

W celu prowadzenia analiz dotyczących kondycji bibliotek naukowych w Polsce w 2001 roku została opracowana *Analiza funkcjonowania bibliotek naukowych w Polsce* (AFBN). Jest to baza integrująca dane dotyczące 103 bibliotek naukowych różnych typów. Podstawę analizy stanowią dwie normy: *PN-EN ISO 2789:2005 Informacja i dokumentacja. Międzynarodowa statystyka biblioteczna* oraz *PN-ISO 11620:2006 Informacja i dokumentacja. Wskaźniki funkcjonalności bibliotek*. Biblioteki naukowe, które biorą udział w projekcie, poddawane są ocenie na podstawie wskaźników funkcjonalności: ogólnych, finansowych, dotyczących zbiorów, usług, pracowników, struktury organizacyjnej, aktywności zawodowej, wydawnictw własnych, zdalnych usług katalogowych, współpracy i organizacji imprez. Przykładowe średnie wartości dotyczące funkcjonowania bibliotek z terenu całego kraju przedstawiono w tabelach 1–5 (źródło: AFBN). Mogą one stanowić punkt odniesienia przy ocenie kondycji bibliotek gdańskich.

Tabela 1. Wskaźniki ogólne w 2009 roku

Wskaźniki ogólne	Wszystkie grupy bibliotek naukowych															
	Akademiczne państwowe (34)				Akademiczne niepaństwowe (13)				Publiczne naukowe (3)				Branżowe (2)			
	Srednia	Mediana	Max	Min	Srednia	Mediana	Max	Min	Srednia	Mediana	Max	Min	Srednia	Mediana	Max	Min
Liczba pracowników biblioteki jako procent liczby pracowników uczelni	4.18	3.58	9.50	1.79	3.86	3.33	12.22	0.96	-	-	-	-	-	-	-	-
Zarejestrowani użytkownicy z uczelni jako % potencjalnych użytkowników	75.56	80.38	100	28.62	71.02	79.36	100	17.7	-	-	-	-	-	-	-	-
Liczba użytkowników przypadająca na 1 pracownika biblioteki	328.3	308.9	656.8	169.3	797.9	769.2	1666.7	208	358.4	445.5	605	19.8	81	108	54	
Liczba studentów przypadająca na 1 pracownika biblioteki	295.9	281.5	608.1	137.4	757.7	730.8	1633.3	199.5	-	-	-	-	-	-	-	-
Liczba studentów (stacjonarne) przypadająca na 1 pracownika biblioteki	168	158.1	386.8	95.5	177.8	133.3	566.7	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Liczba godzin na tygodniu, w których dostępne są usługi biblioteczne	60.94	61	77	40	66.6	54	80	37	66.67	68	76	62	41	42	46	
Powierzchnia biblioteki przypadająca na																
1 użytkownika	0.33	0.29	0.81	0.07	0.14	0.12	0.44	0.03	1.1	0.26	2.9	0.14	0.71	0.73	0.7	
1 studenta	0.37	0.32	0.9	0.08	0.15	0.12	0.46	0.03	-	-	-	-	-	-	-	-
1 studenta (stacjonarne)	0.88	0.55	1.3	0.12	2.11	0.31	12.5	0.12	-	-	-	-	-	-	-	-
Liczba użytkowników przypadająca na 1 miejsce pracy w bibliotece	70.2	50.8	226.6	17.1	92.1	71.1	329	27.7	87.5	93.3	159.7	9.4	49	64.8	39.2	
Liczba studentów przypadająca na 1 miejsce pracy w bibliotece	63.2	45.5	204.8	14	87.8	69.1	320	26	-	-	-	-	-	-	-	-
Liczba studentów (stacjonarne) przypadająca na 1 miejsce pracy w bibliotece	39.6	32.4	135.8	10.3	18.2	13.1	56.5	0.9	-	-	-	-	-	-	-	-
Liczba użytkowników przypadająca na 1 stanowisko komputerowe	361.8	284	643.1	75	326.8	262.5	822.5	97.2	382.6	225.7	853.6	69	558	972	144	
Liczba użytkowników przypadająca na 1 stację roboczą z dostępem do Internetu	576.3	466.5	2084.7	106.5	426.7	391.8	897.4	122.5	499.4	241.6	1030.9	225.7	630	972	288	

Tabela 2. Wskaźniki finansowe w 2009 roku

Wskaźniki finansowe	Wszystkie grupy bibliotek naukowych															
	Akademiczne państwowe (34)				Akademiczne niepaństwowe (13)				Publiczne naukowe (3)				Branżowe (2)			
	Srednia	Mediana	Max	Min	Srednia	Mediana	Max	Min	Srednia	Mediana	Max	Min	Srednia	Mediana	Max	Min
Wydatki ogółem w przeliczeniu na																
1 użytkownika	274.54	249.32	710.47	140	93.31	105.32	158.8	15.8	122.34	102.01	172.85	92.16	684.8	1266.6	103	
1 studenta	310.76	269.79	870.16	152.85	88.62	109.59	170.02	16.24	-	-	-	-	-	-	-	
1 studenta (stacjonarne)	486.36	429.18	1181.68	217.13	416.88	496.34	624.38	129.96	-	-	-	-	-	-	-	
Wydatki na zakup zbiorów w przeliczeniu na																
1 użytkownika	69.81	54.51	217.37	12.7	37.96	34.61	64.1	5.17	4.24	3.67	7.5	1.56	187.26	309	65.6	
1 studenta	79.81	69.96	282.02	14.09	29.62	25.61	67.92	5.32	-	-	-	-	-	-	-	
1 studenta (stacjonarne)	121.86	92.11	358.13	20.36	123.74	115.99	212.72	42.52	-	-	-	-	-	-	-	
Wydatki na zakup książek w przeliczeniu na																
1 użytkownika	14.57	11.11	56.43	2.36	15.02	16.11	21.86	4.1	3.31	2.98	9.28	0.66	55.3	89	21.6	
1 studenta	16.74	12.28	69.11	2.67	16.61	20.45	22.75	4.22	-	-	-	-	-	-	-	
1 studenta (stacjonarne)	26.66	20.69	93.86	3.30	70.63	75.14	103.02	33.72	-	-	-	-	-	-	-	
Wydatki na zakup źródeł elektronicznych w przeliczeniu na																
1 użytkownika	34.71	32.25	99.68	1.43	10.28	2.75	28.1	0	6.8	0.57	2.01	0.01	98	36	0	
1 studenta	30.7	35.81	120.6	1.54	10.98	2.86	30.99	0	-	-	-	-	-	-	-	
1 studenta (stacjonarne)	62.27	62.49	164.23	2.56	43.16	12.96	110.49	0	-	-	-	-	-	-	-	
Wydatki na sprzęt komp. i oprogramowanie w przeliczeniu na																
1 użytkownika	5.56	3.9	24.22	1.06	1.73	0	5.2	0	2.13	3.08	3.09	0.21	71.65	142	1.3	
1 studenta	6.31	4.2	29.66	1.14	1.86	0	5.57	0	-	-	-	-	-	-	-	
1 studenta (stacjonarne)	12.46	7.32	41.3	1.92	6.82	0	20.45	0	-	-	-	-	-	-	-	
Wydatki na książki drukowane jako procent wydatków na zbiory ogółem	25.9	23.82	66.67	2.43	85.91	100	100	35.36	61.97	64.9	78.34	42.68	25.88	28.67	23.11	
Wydatki na zbiory elektroniczne jako % wydatków na zbiory ogółem	45.47	45.24	77.91	6.3	67.93	100	100	0	8.05	2.95	20.73	0.46	6.64	11.28	0	
Budżet biblioteki jako % budżetu uczelni	2.97	2.76	6.2	1.53	1.88	2.4	2.5	0.2	-	-	-	-	-	-	-	

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące zbiorów bibliotecznych z 2009 roku

Wskaźniki dotyczące zbiorów bibliotecznych	Wszystkie grupy bibliotek naukowych															
	Akademiczne państwowe (34)				Akademiczne niepaństwowe (13)				Publiczne naukowe (3)				Branżowe (2)			
	Srednia	Mediana	Max	Min	Srednia	Mediana	Max	Min	Srednia	Mediana	Max	Min	Srednia	Mediana	Max	Min
Liczba vol. (jedn. obicz.) na																
1 użytkownika	36.99	35.37	84.46	15.41	14.85	5.03	38.48	3.32	131.8	18.15	371.17	6.08	101.33	113.25	89.4	
1 studenta	41.62	39.68	103.47	16.45	18.39	9.4	42.25	3.6	-	-	-	-	-	-	-	
1 studenta (stacjonarne)	64.74	64.03	131.12	24.14	187.1	49.05	867.46	8.51	-	-	-	-	-	-	-	
Liczba vol. książek na																
1 użytkownika	22.6	20.54	57.78	8.97	12.09	7.57	38.18	2.54	160.56	14.22	282.7	4.77	60.25	65.3	55.2	
1 studenta	25.44	22.94	66.24	9.97	12.89	6.25	41.92	2.61	-	-	-	-	-	-	-	
1 studenta (stacjonarne)	40.06	35.89	83.32	14.7	185.05	39.29	844.64	8.41	-	-	-	-	-	-	-	
Liczba vol. natrych (książki - zakup) na																
1 użytkownika	0.25	0.23	1.06	0.04	0.31	0.24	0.69	0.03	0.28	0.16	0.64	0.05	0.49	0.64	0.32	
1 studenta	0.29	0.25	1.3	0.04	0.32	0.26	0.74	0.03	-	-	-	-	-	-	-	
1 studenta (stacjonarne)	0.45	0.37	1.77	0.06	2.51	1.88	9.62	0.25	-	-	-	-	-	-	-	
Liczba tytułów przenieśliwanych czasopism krajowych i zagranicznych (druk i elektronicznych) na 1 użytkownika	0.31	0.27	1.01	0.03	0.16	0.02	1.2	0	0.03	0.01	0.07	0	0.21	0.22	0.2	
Liczba e-książek (zmentaryzowane + licencje) na 1 użytkownika	0.13	0.04	1.36	0	0.83	0	4.26	0	0.03	0.01	0.08	0	0	0	0	
Przyrost zbiorów (książki)	7084	4601	36726	-29672	2162	1034	13861	-2582	2100	760	14595	-9056	427	742	112	
Przyrost zbiorów (czasopisma druk.)	2944	1401	29426	-4663	802	360	2300	0	214.33	63	828	-248	-146	226	-518	
Przyrost zbiorów (zbiory specjalne)	-6826	1601	37653	-296007	71	4	675	-206	1011.33	995	205.1	-12	18	33	3	
Czas przysposobienia dokumentu (f. dni)	17.18	12	90	1	8.35	5	25	1	25	14	47	14	8	14	2	
Zbiory opracowane komputerowo jako procent ogólnej liczby zbiorów	61.35	69	100	14.61	93.46	100	100	70	84.27	65	92	35.81	52.2	90	14.4	
Procent opisów katalogowych pobieranych ze źródeł zewnętrznych	51.49	58.11	90	0	36.89	25	100	0	26	0	78	0	0	0	0	
Liczba vol. książek w wolnym dostępie jako procent ogólnej liczby vol. książek	17.57	13.14	68.25	0	29.97	17.79	100	0	38	51.42	57.65	4.92	3.29	3.44	3.15	

Tabela 4. Wskaźniki dotyczące usług bibliotecznych w 2009 roku

Wskaźniki dotyczące usług bibliotecznych	Wszystkie grupy bibliotek naukowych															
	Akademiczne państwowe (34)				Akademiczne niepaństwowe (13)				Publiczne naukowe (3)				Branżowe (2)			
	Średnia	Mediana	Max	Min	Średnia	Mediana	Max	Min	Średnia	Mediana	Max	Min	Średnia/ Mediana	Max	Min	
Standardowy okres wypróbowania książek wg regulaminu (dni)	112,6	150	365	20	26,69	30	60	14	29,33	30	30	28	22,5	30	15	
Standardowy limit wypróbowanych książek w wolnym regulaminu	10,58	10	20	4	6,95	5	15	3	4	4	6	2	3	3	3	
Liczba wypróbowanych na 1 zarejestrowanego czytelnika	8,78	7,25	27,46	1,78	10,79	7,92	33,98	3,66	12,41	14,98	15,44	6,81	1,58	2,59	0,58	
Liczba wypróbowanych na 1 pracownika biblioteki	2108,7	1908,3	4834,9	577,3	6226,9	3376	29934	1159,3	3722	4127,8	6732,6	305,5	155,36	279,22	31,6	
Liczba odwiedzin w czytelniach na 1 użytkownika	5,87	5,03	15,93	0,51	4,42	3,36	15,33	0,64	10,37	2,21	26,91	2	1,81	2,03	1,58	
Liczba odwiedzin w czytelniach na 1 studenta	6,57	5,6	19,01	0,56	4,67	3,45	15,36	0,7	-	-	-	-	-	-	-	
Liczba odwiedzin w czytelniach na 1 studenta (planowane)	10,2	8,66	33,07	1,17	46,41	24,22	264,43	1,99	-	-	-	-	-	-	-	
Aktywność wykorzystania zbiorów	0,74	0,64	1,87	0,13	1,5	0,82	4,88	0,39	1,07	1,14	1,81	0,26	0,12	0,15	0,09	
Procent zrealizowanych zmianów na wypróbowanie międzybiblioteczne	84,4	85,93	100	60,5	87,17	53,15	100	53,85	53,56	52,16	70,29	38,24	93,06	100	86,55	
Procent zrealizowanych zmianów na wypróbowanie międzybiblioteczne z serwisu	85,67	86,87	100	54,45	83,82	88	100	50	52,46	52,43	67,54	37,31	93,28	100	86,55	
Procent dostarczonych informacji na 1 użytkownika	2,07	0,94	13,59	0,01	1,61	0,44	8,6	0,04	10,62	4,98	25,92	0,94	6,84	7,43	6,25	
Liczba dostarczonych informacji na 1 pracownika biblioteki	616,9	361,6	2759,1	4,7	1596,9	271,9	9025	32,67	1108,3	572,3	2239,8	512,74	570,03	602,56	337,6	
Liczba sesji w bazach danych na 1 użytkownika*	4,12	2	23,45	0,07	1,44	0,17	7,5	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	3,61	3,61	3,61	
Liczba dokumentów pobranych z czasopism elektronicznych i baz danych na 1 użytkownika*	5,56	3,84	19,83	0,71	2,63	0,2	9,79	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	0,69	0,15	0	
Liczba wyświetleń publikacji z własnej biblioteki cyfrowej na 1 użytkownika	11,62	0,5	120,49	0	0	0	0	0	0,82	0,82	0,82	0,82	b.d.	b.d.	b.d.	
Liczba godzin przysposobienia bibliotecznego na 1 pracownika DpP	2,27	1,89	5,43	0	10,05	10	24	0	-	-	-	-	-	-	-	
Liczba godzin innych szkoleń na 1 prac. biblioteki	16,41	7,57	84,21	0,17	3,64	2,67	14,74	0	4,56	4,87	5,22	3,68	9,75	19,5	0	
Przebieżność użytkowników jako % ogólnej liczby użytkowników	17,21	15,07	44,37	1,78	24,32	20,69	51,92	0	11,48	1,13	33,32	0	16,9	33,8	0	

* Wz względu na to że w arkuszu dopuszczalne wystawienie 0 (osob. danych) liczba analizowanych arkuszy w tym punkcie nie była równa liczbie arkuszy zatwierdzonych

Tabela 5. Wskaźniki dotyczące pracowników i organizacji w 2009 roku

Wskaźniki dotyczące pracowników i organizacji	Wszystkie grupy bibliotek naukowych															
	Akademiczne państwowe (34)				Akademiczne niepaństwowe (13)				Publiczne naukowe (3)				Branżowe (2)			
	Średnia	Mediana	Max	Min	Średnia	Mediana	Max	Min	Średnia	Mediana	Max	Min	Średnia/ Mediana	Max	Min	
Pracownicy z określonym wykształceniem jako % liczby pracowników działalności podstawowej	wysze bibliotekarskie (w tym poddyplomowe)															
	56,12	57,05	78,95	9,01	61,23	75	100	0	51,13	48,05	65,52	39,77	63,47	62,5	44,44	
	22,86	22,75	60,18	5,26	21,36	25	50	0	21,48	24,54	25,19	14,59	28,47	44,44	12,5	
	3,91	3,04	10,17	0	2,69	0	25	0	2,15	1,75	3,85	1,63	3,13	6,25	0	
	17,08	15,53	33,33	0	14,71	0	50	0	23,78	19,85	33,33	18,16	14,93	18,75	11,11	
	1,32	0	6,34	0	0	0	0	0	1,47	0,58	3,82	0	0	0	0	
Liczba bibliotekarzy dyplomowanych jako % pracowników z wyższym wykształceniem	5,6	5,05	25,18	0	6,89	0	33,33	0	1,13	1,36	2,84	0	6,25	12,5	0	
Liczba pracowników ze stopniem doktora lub doktora habilitowanego jako % pracowników DpP z wyższym wykształceniem	3,43	3,19	9,9	0	8,65	0	33,33	0	3,82	3,39	3,64	2,84	6	0	0	
Pracownicy w grupach wiekowych jako % liczby pracowników działalności podstawowej	do 30 lat															
	16,29	18,16	27,59	3,33	29,86	15,79	100	0	17,61	16,32	18,71	15,51	3,13	6,25	0	
	31-40 lat	25,92	25,8	44,23	5	14,16	3,85	53,33	0	26,8	22,81	37,4	19,59	34,72	44,44	
	41-50 lat	23,66	23,53	33,56	11,11	24,22	25	100	0	23,23	22,9	26,33	20,47	11,81	12,5	
	powyżej 50 lat	34,22	33,77	60	8,28	32,15	33,33	85,71	0	32,65	36,01	38,50	21,37	50,35	56,25	
Pracownicy zatrudnieni w danych obszarach działalności jako % liczby pracowników działalności podstawowej	gromadzenia															
	9,92	10,04	18,75	4,14	16,94	16,67	25	7,69	6,28	7,5	7,98	3,27	14,53	16,75	11,11	
	opracowanie	16,23	14,6	36,9	6,97	20,57	20	33,33	11,11	18,1	13,06	32,46	9,8	14,24	22,22	
	informacja naukowa	10,94	10,3	26,05	0	14,96	12,5	44,44	0	10,18	9,8	13,05	7,6	35,42	37,5	
	udostępnianie wraz z magazynami	47,27	43,28	68,97	24,52	33,23	30	61,54	12,5	44,14	37,86	59,16	35,38	14,93	18,75	
	obsługa informacyjna	5,17	4,62	14,28	0	5,96	0	30,86	0	6,94	4,87	9,69	3,27	8,68	11,11	
	przebieżność formy działalności	10,48	8,27	31,03	0	8,33	7,69	20	0	15,38	14,68	19,47	11,99	11,91	12,5	
Pracownicy zatrudnieni na bezpełnoetatowej obsłudze użytkowników (udostępnianie, magazyn, informacja naukowa) jako % liczby pracowników DpP	68,27	59,82	78,55	36,24	49,19	50	73,68	25	84,28	50,92	68,89	42,95	50,35	56,25	44,44	
Publikacje, udział w szkoleniach i konferencjach	ogólna liczba publikacji (enc. iab / 1 pracownika)															
	0,21	0,19	0,65	0	0,74	0,13	4,67	0	0,31	0,19	0,67	0,18	0,39	0,56	0,22	
	9,63	4,87	60,06	0	9,05	0,5	68,75	0	3,33	2,59	4,04	0,36	6,86	13,72	0	
	liczba udziałów pracowników biblioteki w formalnych szkoleniach zawodowych (w gotażeniu na 1 pracownika biblioteki)	0,4	0,36	1,23	0,1	0,5	0,5	1,75	0	0,34	0,23	0,57	0,21	0,27	0,44	
	liczba udziałów w konferencjach / 1 pracownika	0,4	0,36	1,23	0,1	0,5	0,5	1,75	0	0,34	0,23	0,57	0,21	0,27	0,44	

W projekcie *Analiza funkcjonowania bibliotek naukowych w 2010 roku* brało udział pięć bibliotek z terenu Gdańska: jedna uniwersytecka, jedna politechniczna i trzy biblioteki niepaństwowych szkół wyższych. Trudno jednak porównywać biblioteki naukowe, ponieważ ich kondycja uzależniona jest od spełnianych przez nie funkcji, momentu powstania i wielu innych czynników. W niektórych wypadkach biblioteki te przyjmują postać odrębnej placówki, tak jak na przykład Biblioteka Gdańska Polskiej Akademii Nauk (PAN), w innych są zaawansowanym działem wyodrębnionym w strukturze niewielkiej uczelni (na przykład Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna). Mogą mieć kilkaset lub kilka lat, jedno pomieszczenie lub kilka budynków – różnice można by mnożyć. Dlatego też poniżej zostaną zaprezentowane szczególnie tylko największe spośród gdańskich bibliotek naukowych.

Wśród bibliotek naukowych z terenu Gdańska na szczególną uwagę zasługują Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego oraz Biblioteka Politechniki Gdańskiej, które są najważniejszymi księżnicami regionu. Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego to ogólnouniwersytecka jednostka organizacyjna, o funkcjach dydaktycznych, usługowych i naukowych, wspierająca procesy naukowo-dydaktyczne i edukacyjne na Uniwersytecie Gdańskim zgodnie z potrzebami kadry naukowej i studentów. Jest również ogólnodostępną biblioteką naukową służącą upowszechnianiu nauki i kultury (tab. 6). Składa się z Biblioteki Głównej oraz ośmiu bibliotek specjalistycznych (Biblioteka Biologiczna, Biblioteka Chemiczna, Biblioteka Ekonomiczna, Biblioteka Historii i Kultury, Biblioteka Humanistyczna, Biblioteka Matematyczno-Fizyczna, Biblioteka Prawna, Biblioteka Brytyjska). W ramach jej struktury funkcjonuje sześć wypożyczalni i 22 czytelnie (zob. tab. 7). Utworzona 1 lipca 1970 roku wraz z powstaniem Uniwersytetu Gdańskiego, zintegrowała księgozbiory Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Wyższej Szkoły Ekonomicznej i Wyższego Studium Nauczycielskiego, liczące ogółem 300 tys. woluminów. Od 2006 roku Biblioteka Główna Uniwersytetu Gdańskiego mieści się w nowym budynku, wyposażonym w 560 miejsc dla czytelników i 104 stanowiska komputerowe. Zbiory (zob. tab. 8) uporządkowane są według klasyfikacji rzeczowej i udostępniane w wolnym dostępie (500 tys. woluminów); w 2011 roku zanotowano wpływ 29 946 woluminów druków zwartych. Biblioteka prowadzi wypożyczalnię oraz wypożyczenia prezencyjne. Profil księgozbioru ma wprawdzie charakter uniwersalny, ale decydują o nim dyscypliny wykładane na Uniwersytecie Gdańskim, szeroko rozumiana marynistyka, pomorzana i gedanensa. Biblioteka posiada cenne kolekcje starodruków, ma też prawo otrzymywania od wydawnictw egzemplarzy obowiązkowych. Placówka jest w pełni skomputeryzowana i posiada system biblioteczny Virtua (zob. tab. 9), współtworzy też Pomorską Bibliotekę Cyfrową (Biblioteka Główna Uniwersytetu Gdańskiego do 2011 roku umieszczała 4940 rekordów – najwięcej spośród partnerów Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej). Środki finansowe, którymi biblioteka dysponowała w 2010 roku, wynosiły 3 452 485 zł, a w roku 2011 – 4 586 851 zł (zob. tab. 10). W roku 2010 biblioteka zatrudniała 197 pracowników (zob. tab. 11), spośród których 150 osób miało tytuł magistra, 6 licencjata, a 31 wykształcenie średnie. W roku 2011 studia wyższe ukończyły jeszcze dwie osoby.

Tabela 6. Działalność usługowa Biblioteki Uniwersytetu Gdańskiego

Rodzaj działalności	31 XII 2010	31 XII 2011
Liczba zarejestrowanych czytelników indywidualnych	39 198	40 389
Udostępnienie zbiorów (w wol.) w tym:	1 223 433	1 268 365
- na zewnątrz	252 091	247 645
- na miejscu	971 342	102 072
Liczba udzielonych informacji	137 784	125 386

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.bg.ug.edu.pl.

Tabela 7. Pomieszczenia Biblioteki Uniwersytetu Gdańskiego

Rodzaje pomieszczeń i miejsca	Stan w 2010 i 2011 roku
Powierzchnia pomieszczeń bibliotecznych (w m ²)	17 591
Czytelnie	22
Miejsca w czytelniach	1 085
Wypożyczalnie	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.bg.ug.edu.pl.

Tabela 8. Zbiory Biblioteki Uniwersytetu Gdańskiego

Rodzaj zbiorów	31 XII 2010	31 XII 2011
Książki (w wol.)	959 211	989 157
Czasopisma (w wol.)	309 493	315 187
Zbiory specjalne (jedn.)	164 723	167 936
Tytuły czasopism bieżących (papierowych)	6 195	6 175
Tytuły czasopism elektronicznych	40 331	58 887

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.bg.ug.edu.pl.

Tabela 9. Katalog elektroniczny Biblioteki Uniwersytetu Gdańskiego

Rodzaj rekordów	31 XII 2010	31 XII 2011
Rekordy bibliograficzne wszystkie	379 937	426 923
Rekordy khw	561 063	621 250
Rekordy egzemplarza	675 539	738 361
Rekordy zasobu	17 466	18 634

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.bg.ug.edu.pl.

Tabela 10. Budżet Biblioteki Uniwersytetu Gdańskiego

Rodzaj środków	Kwota w 2010 roku	Kwota w 2011 roku
Środki z budżetu uczelni	1 700 000	1 600 000
Środki przyznane przez wydziały na prenumeratę zagranicznych czasopism drukowanych	1 492 485	1 518 930
Środki wypracowane przez bibliotekę	260 000	250 000
Wartość nabytków ze źródeł nieodpłatnych	898 338	1 217 921

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.bg.ug.edu.pl.

Tabela 11. Pracownicy zatrudnieni w Bibliotece Uniwersytetu Gdańskiego

	Stan w dniu 31 XII 2010 roku	Stan w dniu 31 XII 2011
Pracownicy działalności podstawowej	184,5	181,5
w tym:		
- bibliotekarze dyplomowani	4,0	4
- pracownicy służby bibliotecznej	180,5	177,5
Pracownicy inżynieryjno-techniczni	6,5	•
Informatycy	2	2
Pracownicy administracyjni	4,25	6,75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.bg.ug.edu.pl.

Drugą zasobną księżnicą na terenie Gdańska jest Biblioteka Politechniki Gdańskiej, która jest najstarszą i zarazem największą techniczną biblioteką naukową w Polsce północnej. Posiada 1,2 mln jednostek obliczeniowych zbiorów, przede wszystkim skryptów, podręczników akademickich, literatury naukowej i technicznej, czasopism oraz baz danych. W swoich zbiorach ma, podobnie jak Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego, cenne starodruki. Charakterystycznym przejawem jej działalności jest udostępnianie technicznych baz danych, na przykład baz patentowych i normalizacyjnych. Zbiory udostępniane są częściowo w wolnym dostępie, a częściowo w systemie magazynowym, przy czym można z nich korzystać poza biblioteką, jak i w czytelnich. Placówka składa się z Biblioteki Głównej oraz dziewięciu filii (na Wydziale Chemicznym; Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki; Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej; Oceanotechniki i Okrętownictwa; Elektrotechniki i Automatyki; Inżynierii Lądowej i Środowiska; Zarządzania i Ekonomii; Mechanicznym; Architektury). Ma też 14 czytelni z 440 miejscami dla czytelników oraz 200 stanowiskami komputerowymi (dla czytelników i bibliotekarzy), a także dwie wypożyczalnie, miejscową i mi-

dzybiblioteczną. Biblioteka jest skomputeryzowana i pracuje w systemie bibliotecznym Virtua. Jest głównym partnerem w projekcie Pomorska Biblioteka Cyfrowa. Liczba zarejestrowanych użytkowników w 2010 roku wyniosła około 30 tys. W bibliotece zatrudnionych jest 66 pracowników działalności podstawowej, w tym 44 osoby ze stopniem magistra oraz jedna na stanowisku bibliotekarza dyplomowanego; jest też ośmiu specjalistów, czterech referentów, dwóch magazyńierów, dwóch techników i jeden informatyk.

Na szczególną uwagę zasługuje P A N B i b l i o t e k a G d a ń s k a, jedna z najstarszych księżnic w Polsce, założona w 1596 roku jako Biblioteka Rady Miasta Gdańska dzięki kolekcji włoskiego humanisty Jana Bernarda Bonifacia, markiza Orii. Z uwagi na uwarunkowania historyczne i bogatych donatorów biblioteka dysponuje dzisiaj szczególnie cenną kolekcją starodruków i rękopisów. Stanowi obecnie pomocniczą jednostkę naukową PAN, a jej celem jest ochrona dziedzictwa kulturowego oraz zapewnianie usług bibliotecznych i informacyjnych w celu wspierania badań naukowych i procesów edukacyjnych. Działalność usługowa biblioteki jest skoncentrowana na pracownikach naukowych, którzy mają możliwość wypożyczenia części zbiorów (tab. 12). Dostęp dla pozostałych użytkowników jest bardzo ograniczony i obejmuje formę prezencyjną w czytelnich (cztery czytelnie z 82 miejscami dla czytelników) oraz pracowniach (ekslibrisów, grafiki, kartografii, numizmatów, fotografii, dokumentów życia społecznego, teatraliów). Biblioteka zajmuje obecnie dwa budynki – stary i nowy, wybudowany kilka lat temu. Jest w pełni skomputeryzowana i – podobnie jak księżnica politechniczna i uniwersytecka – pracuje w systemie Virtua (zob. tab. 13). Współtworzy Pomorską Bibliotekę Cyfrową (w 2010 roku umieściła 340 tytułów pełnotekstowych, a w 2011 roku – 3520 pozycji). W 2010 roku zatrudniała 69 osób w pełnym wymiarze oraz 34 osoby w niepełnym wymiarze czasu – łącznie 103 osoby (tab. 14), spośród których pięć osób miało tytuł doktora, a 55 magistra. W 2011 roku liczba zatrudnionych nieznacznie wzrosła i wynosiła 106 osób, spośród których 72 osoby pracowały w pełnym wymiarze czasu, a 34 zatrudnione były na część etatu. Środki finansowe, którymi biblioteka dysponowała w 2010 roku, wynosiły 6 028 519 zł, w 2011 roku 7 046 428 zł – w tym pożyczka na kwotę 500 tys. zł (zob. tab. 15). Zbiory biblioteki (zob. tab. 16) udostępniane są głównie prezencyjnie. Tworzą je wydawnictwa zwarte i ciągłe, dokumenty życia społecznego, ekslibrisy, eksponaty muzealne, fotografie, grafika, kartografia, mikroformy, muzykalia, numizmaty, teatralia, rękopisy i stare druki. Biblioteka Gdańska dużą wagę przykładła do uzupełniania zbiorów zabytkowych. Różni się tym od bibliotek Uniwersytetu Gdańskiego oraz Po-

litechniki Gdańskiej, które koncentrują się na rozbudowywaniu publikacji najnowszych. W 2010 roku do inwentarzy wprowadzono 5470 woluminów druków zwartych o wartości 190 041 zł, a w 2011 roku 5760 woluminów o wartości 204 500 zł.

Tabela 12. Działalność usługowa Biblioteki Gdańskiej PAN

Rodzaj działalności	31 XII 2010	31 XII 2011
Liczba czytelników, w tym:	24 000	51 462
– czytelnicy uprawnieni do wypożyczeń	571	573
Udostępnienie zbiorów (w wol.)	62 828	59 096
w tym:		
– na zewnątrz	1 911	2 518
– na miejscu	60 917	56 578
Liczba udzielonych informacji	2 988	6 022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.bgpan.gda.pl.

Tabela 13. Katalog elektroniczny Biblioteki Gdańskiej PAN

Rodzaj rekordów	31 XII 2010	31 XII 2011
Rekordy bibliograficzne wszystkie	50 887	63 491
Rekordy khw	125 777	147 418
Rekordy egzemplarza	54 614	69 321
Rekordy zasobu	2 723	3 403

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.bgpan.gda.pl.

Tabela 14. Pracownicy zatrudnieni w Bibliotece Gdańskiej PAN 31 grudnia 2010 roku

Kategoria zatrudnienia	Liczba etatów
Pracownicy działalności podstawowej	64
w tym:	
– bibliotekarze dyplomowani	6,5
– pracownicy służby bibliotecznej	57,5
Pracownicy inżynieryjno-techniczni	8,25
Informatycy	2,25
Pracownicy administracyjno-gospodarczy	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.bgpan.gda.pl.

Tabela 15. Budżet Biblioteki Gdańskiej PAN

Rodzaj środków	Kwota w 2010 roku
środki z budżetu Polskiej Akademii Nauk	5 838 100 zł
środki z rezerwy celowej	190 419 zł
środki wypracowane przez Bibliotekę	47 604 zł
środki z Unii Europejskiej	6 028 519 zł

Rodzaj środków	Kwota w 2011 roku
środki z budżetu Polskiej Akademii Nauk	6 273 162 zł
środki wypracowane przez Bibliotekę	98 266 zł
pozostałe przychody (w tym darowizny i pożyczki)	675 000 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.bgpan.gda.pl.

Tabela 16. Zbiory Biblioteki Gdańskiej PAN

Rodzaj zbiorów	31 XII 2010	31 XII 2011
Książki (w wol.)	574 293	579 657
Czasopisma (w wol.)	95 011	96 631
Zbiory specjalne (jedn.)	184 459	195 512
Tytuły czasopism (w tym historycznych)	7 871	7 884
Tytuły czasopism prenumerowanych	310	326

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.bgpan.gda.pl.

Równie ważnymi księżnicami są biblioteki działające na uczelniach państwowych zajmujące się wąsko sprofilowaną tematyką badawczą. Należą do nich Biblioteka Uniwersytetu Medycznego, Biblioteka Akademii Muzycznej, Biblioteka Akademii Sztuk Pięknych oraz Biblioteka Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu.

Biblioteka Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego powstała w 1945 roku w ówczesnej Akademii Lekarskiej. Jej podstawowym zadaniem jest współdziałanie ze środowiskiem uczelni w realizacji zadań dydaktycznych i naukowo-badawczych. Rolą biblioteki jest „stworzenie odpowiedniego warsztatu badawczo-edukacyjnego stosownie do zmieniających się potrzeb studentów i kadry naukowo-dydaktycznej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Do zadań Biblioteki należy w szczególności gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów, ich przechowywanie i ochrona dla pożytku przyszłych pokoleń oraz organizowanie dostępu do najnowszych krajowych i światowych źródeł naukowej informacji z zakresu medycyny i nauk pokrewnych. Biblioteka prowadzi również działalność informacyjno-bibliograficzną przy umiejętnym i pełnym wykorzystaniu możliwości technologicznych. Misją Biblioteki jest również dbałość o ogólny rozwój kulturowy studentów, pomoc w kształtowaniu ich postaw etyczno-moralnych, a także wspieranie ich w procesie samokształcenia¹. W 1968 roku biblioteka otrzymała samodzielny budynek przy ulicy Dębinki 1, o kubaturze 13 tys. m³ i powierzchni całkowitej 3979 m² (w tym powierzchnia magazynów

¹ www.biblioteka.gumed.edu.pl.

- 1381,4 m²), w którym mieści się do dzisiaj (planowana jest rozbudowa budynku). Odwiedzający bibliotekę mają do dyspozycji Czytelnię Główną, Czytelnię Informacji Naukowej i Czytelnię Czasopism, a także Pracownię Multimedialną. Do zgromadzonych w nich księgozbiorów czytelnicy mają wolny dostęp (tab. 17). Biblioteka jest w pełni skomputeryzowana. W 2011 roku zanotowała wzrost liczby zarejestrowanych czytelników (tab. 18). Do ich dyspozycji jest 28 stanowisk komputerowych oraz bezprzewodowy Internet. Od 1991 roku pracuje w systemie SOWA, od 2001 roku zaś w programie Virtua (tab. 19). Od roku 2000 posiada również własną stronę internetową. Współtworzy Narodowy Uniwersalny Katalog Centralny NUKAT oraz kartotekę haseł przedmiotowych MeSH, działa w ramach Trójmiejskiego Zespołu Bibliotek. Od 2009 roku, podobnie jak biblioteki PAN, Uniwersytetu Gdańskiego Politechniki Gdańskiej, jest członkiem Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej. Biblioteka Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego gromadzi wydawnictwa z zakresu medycyny, farmacji, stomatologii, pielęgniarstwa i nauk o zdrowiu oraz nauk pokrewnych, czyli chemii, biologii, fizyki, psychologii itp. Na koniec 2011 roku zbiory biblioteki w formie książek drukowanych liczyły 368 445 jednostek (tab. 20). Biblioteka dąży do wymiany często wypożyczanej części zbiorów (około 72 tys. egzemplarzy czyli 20% całości) w ciągu 12-15 lat, czyli od 4,8 tys. do 6 tys. egzemplarzy rocznie - obecnie rocznie wprowadzanych jest około 3,5 tys. egzemplarzy. Na dzień 31 grudnia 2011 roku posiadała 8756 zarejestrowanych użytkowników, zaś finansowanie ze środków uczelni w 2011 roku wyniosło 1 867 590 zł (tab. 21).

Tabela 17. Pomieszczenia Biblioteki Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

Rodzaje pomieszczeń i miejsca	Stan w 2010	Stan w 2011
Powierzchnia pomieszczeń bibliotecznych (w m ²)	2482	2482
Czytelnie	5	5
Miejsca w czytelniach	146	146
Wypożyczalnie	1	1

Źródło: Biblioteka Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Tabela 18. Działalność usługowa Biblioteki Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

Rodzaj działalności	31 XII 2010	31 XII 2011
Liczba zarejestrowanych czytelników indywidualnych	8 553	8 756
Udostępnienie zbiorów (w wol.), w tym:	140 826	161 062
- na zewnątrz	51 796	63 323
- na miejscu	89 030	97 739
Liczba udzielonych informacji	6 581	7 498

Źródło: Biblioteka Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Tabela 19. Katalog elektroniczny Biblioteki Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

Rodzaj rekordów	31 XII 2010	31 XII 2011
Rekordy bibliograficzne wszystkie	44 740	48 253
Rekordy khw	8 985	9 724
Rekordy egzemplarza	89 940	97 427
Rekordy zasobu	2 163	2 349

Źródło: Biblioteka Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Tabela 20. Zbiory Biblioteki Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

Rodzaj zbiorów	31 XII 2010	31 XII 2011
Książki (w wol.)	366 565	368 445
Czasopisma (w wol.)	103 457	103 769
Zbiory specjalne (jedn.)	106 193	104 234
Tytuły czasopism bieżących (papierowych)	413	416
Tytuły czasopism elektronicznych	5 190	5 476

Źródło: Biblioteka Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Tabela 21. Budżet Biblioteki Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

Rodzaj środków	Kwota w 2010 roku	Kwota w 2011 roku
Środki z budżetu uczelni	1 695 477	1 867 590
Środki wypracowane przez bibliotekę	43 281	47 925
Inne środki	77 118	0
Wartość nabytków ze źródeł nieodpłatnych	0	0

Źródło: Biblioteka Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Biblioteka prowadzi między innymi szkolenia w formie tradycyjnej i e-learningowe: ogólne biblioteczne oraz doskonalące kompetencje informacyjne studentów w zakresie korzystania z nowoczesnych źródeł naukowej informacji medycznej. Poza udostępnianiem zbiorów i zasobów informacyjnych zajmuje się działalnością popularyzatorsko-wystawienniczą i naukową. Organizuje też wystawy (w formie tradycyjnej i elektronicznej), uczestniczy w obchodach Tygodnia Bibliotek i Bałtyckiego Festiwalu Nauki, zajmuje się promocją książek. Od 1981 roku uczestniczy w spotkaniach dyrektorów polskich bibliotek akademii medycznych oraz Głównej Biblioteki Lekarskiej. W ramach współpracy bibliotek o profilu medycznym organizowany jest cykl corocznych ogólnopolskich konferencji problemowych. Dyrektor biblioteki mgr inż. Anna Grygorowicz od 2010 roku jest przewodniczącą Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Uczelni Medycznych (KDBAUM) oraz członkiem Rady Wykonawczej Konfe-

rencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich (KDBASP). W Bibliotece Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego zatrudnionych jest 41 pracowników (tab. 22).

Tabela 22. Pracownicy zatrudnieni w Bibliotece Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

	Stan w dniu 31 XII 2010 roku	Stan w dniu 31 XII 2011
Pracownicy działalności podstawowej	31	30,5
w tym:		
– bibliotekarze dyplomowani	•	•
– pracownicy służby bibliotecznej	31	30,5
Pracownicy inżynieryjno-techniczni	2	2
Informatycy	1	1
Pracownicy administracyjni	7	7

Źródło: Biblioteka Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Biblioteka Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki należy do grupy mniejszych bibliotek akademickich. Została założona w 1947 roku. Zatrudnia 10 pracowników działalności podstawowej. Dysponuje czytelnią z 25 miejscami dla czytelników, wypożyczalnią, fonoteką oraz wypożyczalnią międzybiblioteczną. Posiada program biblioteczny Virtua, współtworzy Pomorską Bibliotekę Cyfrową. Gromadzi książki, druki muzyczne, czasopisma i prasę codzienną, prace dyplomowe i magisterskie, programy wydarzeń muzycznych, katalogi wydawnicze, wydawnictwa encyklopedyczne, słowniki, leksykony, informatory, rękopisy muzyczne, dokumenty życia muzycznego, mikrofilmy, ikonografię, dzieła rzadkie i kosztowne (cymelia), płyty CD, CD-ROM i DVD, płyty analogowe, kasety magnetofonowe i magnetowidowe, taśmy szpulowe, przede wszystkim z zakresu muzykologii i dziedzin pokrewnych. Obecnie jej księgozbiór liczy 100 tys. jednostek zbiorów, w tym 20 tys. książek.

Biblioteka Akademii Sztuk Pięknych została założona w 1945 roku. Jej początek stanowiły dary profesorów, prywatny księgozbiór z zakresu historii i historii sztuki znalezione w ruinach Gdańska i przekazany przez władze na użytek uczelni oraz zbiór książek ofiarowany przez Polonię amerykańską. Biblioteka posiada czytelnię o powierzchni 40 m² z 20 miejscami dla czytelników. Jej wnętrza mają oryginalny charakter. Czytelnię ozdabia stała ekspozycja w postaci dzieł artystów, którzy na zawsze wpisali się w historię artystyczną uczelni. Ściany części głównej ozdobione są tkaninami powstałymi w pracowni prof. Józefy Wnukowej, współzałożycielki

akademii, a na regałach znajduje się ceramika artystyczna wykonana w pracowni prof. Henryka Luli. W pomieszczeniach znajdują się również stare meble, między innymi gdańskie. Biblioteka zatrudnia trzech pracowników. Od 1999 roku dysponuje dwoma komputerami, które miały zapoczątkować jej komputeryzację, czyni też starania o zakup programu VTLS Virtua Client do katalogowania komputerowego. Współuczestniczy w projekcie Pomorska Biblioteka Cyfrowa. Prenumeruje 46 tytułów czasopism.

Biblioteka Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu (AWFiS) została założona w 1952 roku. Składa się z wypożyczalni, czytelnicy ogólnej, czytelnicy czasopism, ośrodka informacji naukowej i wypożyczalni międzybibliotecznej (tab. 24), w których zapewniony jest dostęp do Internetu oraz 75 stanowisk dla czytelników (w tym 39 stanowisk komputerowych). Gromadzi zbiory z zakresu kultury fizycznej, wychowania fizycznego, sportu, turystyki i rekreacji, rehabilitacji ruchowej i fizjoterapii, a także innych dziedzin wiedzy, szczególnie dotyczących kultury fizycznej rozumianej w szerokim zakresie, takich jak: nauki przyrodnicze (anatomia, antropologia, biochemia, biologia, biomechanika, fizjologia, higiena i promocja zdrowia, medycyna) oraz nauki humanistyczne i społeczne (ekonomia, filozofia, organizacja i zarządzanie, pedagogika, prawo, psychologia, socjologia). Wpływy druków zwartych w przeciągu roku nie przekraczają tysiąca woluminów (w 2010 roku wyniosły 820, a w 2011 roku – 890 woluminów). Biblioteka prenumeruje 170 tytułów czasopism oraz bazy Ebsco, Web of Knowledge oraz Scopus (tab. 25). Posiada katalog komputerowy w systemie Virtua (tab. 26), współtworzy projekt Pomorska Biblioteka Cyfrowa. Zatrudnia 16 pracowników służby podstawowej (tab. 28).

Tabela 23. Działalność usługowa Biblioteki AWFiS

Rodzaj działalności	31 XII 2010	31 XII 2011
Liczba zarejestrowanych czytelników indywidualnych	2 724	3 181
Udostępnienie zbiorów (w wol.)	41 220	48 446
w tym:	12 093	10 366
- na zewnątrz	29 127	37 080
- na miejscu		
Liczba udzielonych informacji (przeprowadzonych kwerend)	329	229

Źródło: AWFiS.

Tabela 24. Pomieszczenia Biblioteki AWFIS

Rodzaje pomieszczeń i miejsca	Stan w 2010	Stan w 2011
Powierzchnia pomieszczeń bibliotecznych (w m ²)	534	534
Czytelnie	2	2
Miejsca w czytelniach	75	75
Wypożyczalnie	1	1

Źródło: AWFIS.

Tabela 25. Zbiory Biblioteki AWFIS

Rodzaj zbiorów	31 XII 2010	31 XII 2011
Książki (w wol.)	83 007	83 718
Czasopisma (w wol.)	6 570	6 720
Zbiory specjalne (jedn.)	2 697	2 698
Tytuły czasopism bieżących (papierowych)	146	116
Tytuły czasopism elektro- nicznych	8 364 w bazach / 9 prenu- merata	9 124 w bazach / 9 samo- dzielna prenumerata

Źródło: AWFIS.

Tabela 26. Katalog elektroniczny Biblioteki AWFIS

Rodzaj rekordów	31 XII 2010	31 XII 2011
Rekordy bibliograficzne wszystkie	20 605	22 205
Rekordy khw	1 516	1 772
Rekordy egzemplarza	48 407	50 776
Rekordy zasobu	267	309

Źródło: AWFIS.

Tabela 27. Budżet Biblioteki AWFIS

Rodzaj środków	Kwota w 2010 roku	Kwota w 2011 roku
Środki z budżetu uczelni	•	•
Środki wypracowane przez bibliotekę	•	•
Inne środki	•	•
Wartość nabytków ze źródeł nieodpłatnych	14 785	17 185

Źródło: AWFIS.

Tabela 28. Pracownicy zatrudnieni w Bibliotece AWFIS

	Stan w dniu 31 XII 2010 roku	Stan w dniu 31 XII 2011
Pracownicy działalności podstawowej, w tym:	18 i 7/8	15 i 7/8
- bibliotekarze dyplomowani	1	1
- pracownicy służby bibliotecznej	17 i 7/8	14 i 7/8
Pracownicy inżynierijno-techniczni	•	•
Informatycy	•	•
Pracownicy administracyjni	•	•

Źródło: AWFIS.

Odrębną grupę stanowią biblioteki szkół wyższych niepaństwowych. W Gdańsku można do nich zaliczyć Bibliotekę Wyższej Szkoły Bankowej, Bibliotekę Wyższej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa, Bibliotekę Gdańskiej Wyższej Szkoły Humanistycznej, Bibliotekę Wyższej Szkoły Zarządzania, Bibliotekę Gdańskiej Szkoły Wyższej, Bibliotekę Ateneum – Szkoły Wyższej oraz Bibliotekę Wyższej Szkoły Społeczno-Ekonomicznej. Są to na ogół instytucje z krótką historią i znacznie skromniejszymi zbiorami niż biblioteki uczelni państwowych, choć często wykazują większą sprawność w obsłudze czytelników. Gromadzą zbiory z zakresu dyscyplin, które można studiować w placówkach macierzystych. Podstawowe informacje dotyczące zbiorów oraz infrastruktury tych bibliotek przedstawiono w tabeli 29.

Tabela 29. Biblioteki niepaństwowych szkół wyższych w Gdańsku

Biblioteka	Rok założenia	Liczba wol. (w tys.)	Profil tematyczny księgozbioru	System biblioteczny	Liczba miejsc w czytelni	Powierzchnia całkowita (w m ²)	Liczba pracowników
Biblioteka Wyższej Szkoły Bankowej	1995	29	bankowość, ekonomia, finanse, handel międzynarodowy, informatyka, integracja międzynarodowa, logistyka, podatki, prawo i administracja, rachunkowość, stosunki międzynarodowe, turystyka, zarządzanie i marketing	Prolib	46	220	6

Biblioteka	Rok założenia	Liczba wol. (w tys.)	Profil tematyczny księgozbioru	System biblioteczny	Liczba miejsc w czytelni	Powierzchnia całkowita [w m ²]	Liczba pracowników
Biblioteka Wyższej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa	1996	11,5	turystyka i rekreacja, hotelarstwo i gastronomia, żywienie człowieka, prawo, ekonomia, zarządzanie, marketing, rachunkowość, informatyka	Patron 3	32	100	3
Biblioteka Gdańskiej Wyższej Szkoły Humanistycznej	1999	27	pedagogika, zarządzanie, administracja, europeistyka, kulturoznawstwo	Patron	20	•	4
Biblioteka Wyższej Szkoły Zarządzania	1999	20	zarządzanie i marketing, administracja, informatyka, ekonomia, prawo, socjologia, fizjoterapia, kosmetologia, ochrona środowiska	Libra	18	•	4
Biblioteka Wyższej Szkoły Społeczno-Ekonomicznej	2001	1,5	pedagogika, zarządzanie	Libra	15	25	2
Biblioteka Gdańskiej Szkoły Wyższej	2002	7	administracja publiczna, ekonomia, gospodarka, geografia, człowiek i środowisko, organizacja i zarządzanie, stosunki międzynarodowe, Unia Europejska, myśl polityczno-społeczna, publicystyka, państwo i prawo, media, public relations, prawo konstytucyjne, filozofia, socjologia, etnografia, folklor, psychologia, filologie obce	Access/ Libra – w trakcie instalacji	16	120	2

Biblioteka	Rok założenia	Liczba wol. (w tys.)	Profil tematyczny księgozbioru	System biblioteczny	Liczba miejsc w czytelniku	Powierzchnia całkowita (w m ²)	Liczba pracowników
Biblioteka Ateneum – Szkoły Wyższej	2006	11	pedagogika, psychologia, socjologia, politologia i europeistyka, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, filologie obce, filozofia i etyka, ekonomia i zarządzanie, prawo, geografia, historia, bibliologia i informacja naukowa, literatura i literaturoznawstwo, historia	Libra	11	120	4

Źródło: Opracowanie własne.

Ciekawą inicjatywą bibliotek działających na terenie Gdańska, Gdyni i Sopotu jest powołanie w 1995 roku Trójmiejskiego Zespołu Bibliotecznego. W jego skład weszły:

- Biblioteka Główna Politechniki Gdańskiej,
- Biblioteka Główna AWFIS,
- Biblioteka Główna Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego,
- Biblioteka Główna Akademii Muzycznej,
- Biblioteka Główna Akademii Morskiej,
- Biblioteka Główna Akademii Sztuk Pięknych,
- Biblioteka Europejskiego Centrum Solidarności.

Celem współpracy jest „działanie na rzecz rozwoju informacji naukowej, dostępu środowiska naukowego do zasobów informacji w Polsce i na świecie, unowocześnianie i usprawnianie działalności bibliotecznej w aglomeracji trójmiejskiej oraz w Polsce. Istotnym celem jest także kształtowanie wspólnej polityki wobec dostawcy systemu VTLS VIRTUA oraz innych instytucji, organizacji². W ramach Trójmiejskiego Zespołu Bibliotecznego biblioteki biorą udział w programie komputeryzacji bibliotek uczelnianych i instytutów naukowych Trójmiasta, zmierzającego do utworzenia Trójmiejskiego Katalogu Komputerowego opartego na nowoczesnym systemie bibliotecznym VTLS – Virtua. Środki na zakup i wdrażanie systemu pochodzą z Komitetu Badań Naukowych, a koordynatorem całego przedsięwzię-

² <http://153.19.58.226:8080/faces/pages/porozumienie.jsp>.

cia jest Biblioteka Politechniki Gdańskiej. Od tego czasu pracownicy biblioteki uczestniczą w szkoleniach dotyczących programu VTLS – Virtua, a także tworzenia rekordu bibliograficznego w formacie USMARC. Od roku 2001 wprowadzane są pierwsze rekordy bibliograficzne do Trójmiejskiego Katalogu Komputerowego.

Podsumowując, należy stwierdzić, że gdańskie biblioteki naukowe charakteryzują się stosunkowo dobrą kondycją organizacyjną i infrastrukturą. Są skomputeryzowane, na ogół posiadają nowe siedziby lub czynią o nie starania, zapewniają swoim użytkownikom dostęp do zbiorów tradycyjnych oraz elektronicznych. Prowadzą działalność edukacyjną, szkoleniową i naukową, choć ta ostatnia jest mniej intensywna niż działalność bibliotek z południa kraju lub Mazowsza. Do słabych stron gdańskich placówek należy zaliczyć brak koordynacji w zakresie świadczenia usług dla studentów i pracowników różnych uczelni. Nie ma jednej uniwersalnej karty bibliotecznej. Czytelnicy muszą się zapisywać do kolejnych bibliotek (wplacać kaucje, uzyskiwać skierowania z macierzystych uczelni, a następnie rozliczać się indywidualnie z każdą placówką). Wadą systemu gdańskich bibliotek jest również ich zamykanie dla czytelników w okresie letnim – w sierpniu większość naukowych bibliotek gdańskich jest zamknięta, co znacznie utrudnia studia nauczycielom akademickim oraz studentom. Należy podkreślić również, że niektóre wskaźniki funkcjonalności gdańskich bibliotek naukowych są niższe niż średnia krajowa dla danego typu bibliotek, co można łatwo dostrzec, porównując dane z tabel 1–5 z danymi dotyczącymi poszczególnych bibliotek. I tak na przykład wydatki na jednego użytkownika w bibliotekach państwowych uczelni akademickich wyniosły średnio w 2009 roku 274,54 zł, a 113,56 zł na Uniwersytecie Gdańskim (w 2011 roku). Średnia liczba woluminów przypadająca w Polsce na jednego użytkownika państwowej biblioteki akademickiej wyniosła w 2009 roku 36,99, a 24,49 na Uniwersytecie Gdańskim (w 2011 roku). W wypadku bibliotek uczelni niepaństwowych z terenu całego kraju średnia książek na jednego studenta w 2009 roku wyniosła 12,89 wolumina, dla uczelni z terenu Gdańska w 2010 roku wartość ta nie przekroczyła 10 woluminów, a w wypadku większości uczelni oscylowała wokół pięciu woluminów. Można więc wysnuć wnioski, że pomimo wciąż rozwijanej infrastruktury środki na bieżące działania bibliotek – zarówno tych państwowych, jak i prywatnych – są wciąż niewystarczające.

Bibliografia

Dokumenty drukowane

Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 kwietnia 2012 roku w sprawie sposobu i trybu zaliczania bibliotek do niektórych bibliotek naukowych oraz ustalania ich wykazu, „Dziennik Ustaw” z 11 kwietnia 2012, poz. 390.

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 roku. Prawo o szkolnictwie wyższym, „Dziennik Ustaw” 2005, nr 164, poz. 1365 z późn. zm.

Dokumenty elektroniczne

Biblioteka Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki. Tryb dostępu: <http://www.amuz.gda.pl/przewodnik/>. Stan z dnia 10 czerwca 2012 roku.

Biblioteka Akademii Sztuk Pięknych. Tryb dostępu: <http://www.asp.gda.pl/strona/kategoria/34/kontakt>. Stan z dnia 10 czerwca 2012 roku.

Biblioteka Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu. Tryb dostępu: <http://www.bib.awf.gda.pl/>. Stan z dnia 10 czerwca 2012 roku.

Biblioteka Ateneum – Szkoły Wyższej. Tryb dostępu: www.biblioteka.ateneum.edu.pl. Stan z dnia 10 czerwca 2012 roku.

Biblioteka Gdańska Polskiej Akademii Nauk. Tryb dostępu: www.bgpan.gda.pl. Stan z dnia 10 czerwca 2012 roku.

Biblioteka Gdańskiej Szkoły Wyższej. Tryb dostępu: <http://www.gsw.gda.pl/artukul/biblioteka>. Stan z dnia 10 czerwca 2012 roku.

Biblioteka Gdańskiej Wyższej Szkoły Humanistycznej. Tryb dostępu: <http://www.gwsh.gda.pl/pl/gwsh/http-cmsgwshgdapl-pl-zobacz-takze-biblioteka-szkolna.html>. Stan z dnia 10 czerwca 2012 roku.

Biblioteka Główna Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Tryb dostępu: <http://biblioteka.gumed.edu.pl/>. Stan z dnia 10 czerwca 2012 roku.

Biblioteka Główna Politechniki Gdańskiej. Tryb dostępu: www.bg.pg.gda.pl. Stan z dnia 10 czerwca 2012 roku.

Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego. Tryb dostępu: www.bg.ug.edu.pl. Stan z dnia 10 czerwca 2012 roku.

Biblioteka Wyższej Szkoły Bankowej. Tryb dostępu: <http://www.wsb.pl/gdansk/kandydaci/biblioteka>. Stan z dnia 10 czerwca 2012 roku.

Biblioteka Wyższej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa. Tryb dostępu: <http://wstih.pl/biblioteka/aktualnosci>. Stan z dnia 10 czerwca 2012 roku.

Biblioteka Wyższej Szkoły Zarządzania. Tryb dostępu: http://www.wsz.pl/?page_id=111. Stan z dnia 10 czerwca 2012 roku.

